

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 378/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom, Železničná 257/19, Revúca, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/90/2024 zo 7. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. júla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, jeho výrokom IV, ktorým rozhodol o trovách odvolacieho konania. Sťažovateľ navrhuje výrok IV napadnutého rozsudku zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 17C/9/2024 zo 4. júna 2024 bolo rozhodnuté, že žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľovi 2 000 eur spolu s úrokom z omeškania, vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol, sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 % .

4. Sťažovateľ podal odvolanie výlučne proti výroku II, žalovaný proti všetkým výrokom.

5. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku I a vo výroku II potvrdzuje; vo výroku I v časti, ktorou súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľovi úrok z omeškania, mení tak, že žalobu zamietá; žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 % a žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania (výrok IV napadnutého rozhodnutia).

6. Sťažovateľ vo svojom odvolaní uviedol, že aj v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom, resp. aj v prípade zmeny rozsudku v podobe možného zníženia nemajetkovej ujmy na podklade odvolania žalovaného žiada priznať nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Keďže sťažovateľ podal odvolanie výlučne proti výške súdom nepriznanej sumy nemajetkovej ujmy, ktorá bola určená voľnou úvahou súdu, ktorá nie je ničím obmedzená, je spravodlivé, aby mu odvolací súd najmä v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. Krajský súd k náhrade trov odvolacieho konania uviedol: *„O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 CSP, § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP, keď v odvolacom konaní žalobca bol úspešný vo veci samej čo do priznanej sumy 2.000 EUR, ktorú namietal žalovaný, žalobca nebol však úspešný vo zvyšku uplatnenej sumy, ktorú žiadal priznať, a to aj sumu 2.070,44 EUR, v ktorej časti bol úspešný žalovaný, potom úspech a neúspech strán v odvolacom konaní bol vyvážený, preto odvolací súd vyslovil záver, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).“*

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Podľa sťažovateľa odvolací súd len mechanicky aplikoval § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) o úspechu a neúspechu strany sporu v odvolacom konaní bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorá bola obsiahnutá v jeho odvolaní. Napadnuté rozhodnutie je vo vzťahu k výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu nepreskúmateľné, arbitrárne a svojvoľné, neposkytujúce žiadne odôvodnenie. Odvolací súd neposkytol odpoveď na nastolenú konkrétnu otázku, ktorá bola pre daný prípad relevantná a mohla mať vplyv na výsledok konania, čo sa týka trov odvolacieho konania.

9. Sťažovateľ na podporu svojej argumentácie poukazuje na nálezy ústavného súdu č. k. III. ÚS 475/2018-31, sp. zn. I. ÚS 24/2021, nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2216/23, sp. zn. I. ÚS 3394/23, sp. zn. III. ÚS 600/24.

10. Sťažovateľ je názoru, že ho nemožno zaťažovať ako tzv. neúspešného účastníka odvolacieho konania. Práve naopak, ak žalovaný podá odvolanie nielen proti výške nepriznanej nemajetkovej ujmy, ale aj proti jej základu, predmetom odvolacieho prieskumu sa tak nestáva výlučne výška nemajetkovej ujmy, ale celý základ tohto daného nároku, a preto ak v odvolacom konaní takýmto spôsobom uspeje sťažovateľ ako žalobca, keď odvolací súd uzná základ nároku ako daný, bez ohľadu na to, že tento sa odvolá len proti výške nepriznanej nemajetkovej ujmy, je v základe preskúmaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v odvolacom konaní plne úspešný.

11. Aj s poukazom na uvedené možno považovať rozhodnutie odvolacieho súdu týkajúce sa výroku o náhrade trov odvolacieho konania za absolútne nepreskúmateľné, keď vôbec nevzal do úvahy ani fakt, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok za podané odvolanie, a neodôvodnil, prečo aspoň túto sumu z titulu trov odvolacieho konania sťažovateľovi nepriznal, a to aj napriek tomu, že v konečnom dôsledku preskúmaval základ nároku na základe odvolania žalovaného a tento uznal za daný a dôvodný.

12. Sťažovateľ opakovane poukazuje na charakteristiku procesnej vady podľa § 420 písm. f) CSP a v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru ústavného súdu, opakovane zdôrazňujúc neodôvodnenosť rozsudku krajského súdu v dotknutej časti.

13. K porušovaniu základného práva na rovnosť v konaní sťažovateľ uvádza, že nerovnosť medzi ním a žalovaným spočíva v tom, že aj napriek tomu, že žalovaný sa v tejto veci odvolal proti rozsudku súdu prvej inštancie, nebol nijakým spôsobom „sankcionovaný“ (napr. zaplatením súdneho poplatku), a pritom jeho odvolanie bolo neúspešné, čo sa týka základu nároku, ako i jeho výšky. Naproti tomu sťažovateľ, ktorý podal odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie len proti výške nepriznanej sumy nemajetkovej ujmy a bol mu za odvolanie vyrubený súdny poplatok, sa dostal do výrazne nerovnovážneho postavenia oproti žalovanému, ak aj bolo v konečnom dôsledku jeho žalobe vyhovené, v jeho základe nároku, ktorý bol preskúmaný aj odvolacím súdom, a i napriek tomu mu nebol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania, minimálne v rozsahu súdneho poplatku zaplateného za podané odvolanie.

14. Sťažovateľ uvádza, že aj keď Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, aj za súčasného stavu je možné použitím analógie v zmysle čl. 4 CSP postupovať podľa § 255 ods. 1 CSP a priznať úspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalobcu totiž nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu, ktorý závisí od znaleckej činnosti, resp. od úvahy súdu. Takýto právny názor zastáva aj rešpektovaná odborná literatúra, ale aj ústavný súd.

15. Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Nepatrný neúspech Civilný sporový poriadok aktuálne nepozná, zohľadňuje sa teda každý neúspech, a to vrátane neúspechu v časti príslušenstva pohľadávky. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku.

16. Okrem absencie riadneho odôvodnenia k výroku rozsudku odvolacieho súdu o nepriznaní žiadnej zo strán sporu náhrady trov odvolacieho konania súd vec zároveň nesprávne právne posúdil, a to extrémne v rozpore aj so zaužívanou rozhodovacou praxou vrátane praxe ústavného súdu.

17. Sťažovateľ uvádza, že prípustnosť dovolania proti výrokom o nároku na náhradu trov konania rozsudku odvolacieho súdu je možné vyvodiť od nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 387/2019, avšak dovolanie je prípustné len „obmedzene“ z dôvodu tzv. väd zmätočnosti, a teda nie je prípustné z dovolacích dôvodov zasahujúcich do nesprávneho právneho posúdenia veci, čo priamo uvádza § 421 ods. 2 CSP. Keďže prevažná časť námietok obsiahnutých v ústavnej sťažnosti zároveň zasahuje do nesprávneho právneho posúdenia veci, resp. do nesprávneho výkladu noriem jednoduchého práva, ktorý sa podľa názoru sťažovateľa javí ako extrémny, využíva ústavnú sťažnosť ako jediný opravný prostriedok.

18. Navyše prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania Najvyšší súd Slovenskej republiky neposudzuje jednotne, preto je sťažovateľ v právnej neistote, keď si nemôže byť istý ani podaním dovolania z dôvodu tzv. vád zmätočnosti, ktoré na základe nejednotnej praxe odvolacieho súdu môže byť odmietnuté a nebude mu poskytnutá žiadna súdna ochrana, preto zvolil ústavnú sťažnosť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu výrokom IV rozsudku krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté, že žiadna zo sporových strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutie vo vzťahu k posúdeniu nároku na náhradu trov odvolacieho konania za neodôvodnené, nepreskúmateľné, arbitrárne, ktorému sťažovateľ s poukazom na zásadu úspechu tej-ktorej strany vo veci vyčíta nesprávnu aplikáciu relevantných procesných noriem upravujúcich ne/priznanie nároku na náhradu trov konania.

20. Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 listiny) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku. Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

21. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP].

22. Nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, preto otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, t. j. z hľadiska vzťahu výsledku správania žalovaného k požiadavkám žalobcu.

23. Z dnes už ustálenej judikatúry ústavného súdu [napr. I. ÚS 275/2018 (ZNaU 74/2018), I. ÚS 387/2019, I. ÚS 196/2021, I. ÚS 255/2021, III. ÚS 529/2021, III. ÚS 281/2021, IV. ÚS 34/2021 (ZNaU 71/2021), IV. ÚS 268/2022, I. ÚS 2/2023 a iné] nesporne vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Zákonné ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia

o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. To platí bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodoval o odvolaní v časti nároku na náhradu trov konania alebo o nich ako súd rozhodol sám, ako to bolo v danej veci.

24. Cez optiku uvedeného ústavnoprávneho prístupu bolo tak v okolnostiach prejednávanej veci adekvátne postupovať aj v tomto prípade, pretože ústavnou sťažnosťou napadnutý výrok rozsudku krajského súdu je rozhodnutím, ktorým krajský súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania (nie o výške trov konania, pozn.). Ide teda o rozhodnutie, ktorým sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo a bolo ho tak možné z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP podrobiť prieskumu dovolacieho súdu, a to na základe argumentácie sťažovateľa o neodôvodnenosti rozsudku krajského súdu v predmetnej časti.

25. Tento právny názor ústavného súdu bol premietnutý tiež do rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 VObd/2/2021 z 29. septembra 2021, kde prijal záver, že „rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“.

26. V tomto kontexte neobstojí tvrdenie sťažovateľa o právnej neistote sťažovateľa týkajúcej sa prípustnosti dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu, keďže v kontexte odôvodnenia v ústavnej sťažnosti namietať predovšetkým neodôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, prezentujúc relevantnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej absencia jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany nadobúda intenzitu porušenia práva na spravodlivé súdne konanie, čo zodpovedá dovolaciemu dôvodu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľ teda mal k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, ktorým sa mohol domáhať ochrany svojich práv a oprávnených záujmov pred dovolacím súdom, v ktorého právomoci by bol aj prípadný záver o danosti tejto vady.

27. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ nepodal dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu, a teda nevyužil právny prostriedok, ktorý mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd, čím nerešpektoval subsidiárne postavenie ústavného súdu. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľ v tomto prípade mal. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nepreukázal, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V danej súvislosti neobstojí tvrdenie sťažovateľa o neprípustnosti dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu podľa § 421 ods. 2 CSP, ktorý sa aplikuje len pri skúmaní hľadiska prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 CSP, keďže výsledok posúdenia dovolacieho dôvodu dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP môže mať rozhodujúci vplyv aj na posúdenie argumentácie sťažovateľa v kontexte nesprávneho

právneho posúdenia. Až po dovolacom konaní (v závislosti od jeho výsledku) by bol ústavný súd v prípade podania ústavnej sťažnosti oprávnený posúdiť napadnutý výrok rozhodnutia krajského súdu z pohľadu tých námietok, ktoré sťažovateľ nemohol uplatniť v dovolaní (nesprávne právne posúdenie).

28. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde].

29. Nad rámec uvedeného a s povahou *obiter dicta* sťažovateľ si nemôže zamieňať prieskumnú právomoc všeobecného súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku (vrátane prieskumu najvyššieho súdu v dovolacom konaní) s posúdením rozhodnutia všeobecného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti. Ak by aj sám dospel (pri riešení na úrovni zákona alebo skutkového stavu) k odlišným záverom, nie je to dôvod na zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ak subjekt rozhodovania odôvodnil svoje závery dostatočnými a bez zjavného excesu produkovanými úvahami na svojej, teda zákonnej alebo podzákonnej úrovni (IV. ÚS 399/2022). Ak odvolací súd žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, považujúc ich pomerný úspech za vyvážený, tento jeho názor v celkových okolnostiach danej veci nemožno považovať za extrémne vybočujúci z princípu spravodlivosti, ktorý je spôsobilý zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny vo vzťahu k základným právam na súdnu ochranu a na ochranu majetku sťažovateľa.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu